

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravljanje v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

To naj bo socialna politika?

Državni proračun je bil sprejet s pomočjo klerikalcev. Iz državnega proračuna se jasno zrcali politika, ki jo zastopa vladajoča stranka. Praksa pokaže, koliko so vredni papirnati programi strank.

Klerikalci trdijo, da so vstopili v vladu, ko je bil osnutek proračuna že izdelan. Izgovarjajo se, da vsled kratko odmerjenega časa niso mogli veliko več spremeniti v proračunu in da so bili več ali manj postavljeni pred gotovo dejstvo. S tem hočejo opravičiti, da so bili primorani glasovati za proračun, ki je v številnih primerih reakcionaren in protiljudski.

Stranka vstopi v vladu, da izvaja svoj program. Če vidi stranka, da v vladi ne bo mogla doseči svojih minimalnih zahtev, potem je v opoziciji. Klerikalci so z vstopom v vladu morali vedeti, kaj bodo lahko dosegli. Če so videli, da njihove zahteve daleč zaostajajo za koncesijami, ki so jih morali privoliti reakciji, potem bi pač edino ravnali pravilno, da bi še nadalje ostali v opoziciji. S tem pa, da so vstopili v vladu, v polni meri prevzemajo odgovornost za vse, kar je z njihovim sodelovanjem vlada sklenila. Opravičbe, da klerikalci niso mogli izpeljati najskromnejših ljudskih zahtev, ne drže. Najhujšo obsodbo zaslužijo klerikalci, da vzdržujejo režim, ki je najslabši, odkar obstoji država.

Stara je bila zahteva delavstva, da se ukine davek na ročno delo. Od tisoč dinarjev dohodkov mora delavec plačevati 38 dinarjev davka in takse. Pri današnjih mizernih mezdah je ta davčna obremenitev ogromna. Davek na ročno delo bi se prav lahko odpravil. Vsaj se ga nabere komaj 50 milijonov dinarjev. Ravnotežje dvanajstmilijardnega proračuna gotovo ne bi bilo v nevarnosti, če bi se odpravil davek na ročno delo. Da so klerikalci odločno nostopili, bi gotovo dosegli ukinitve davka na ročno delo, kajti radikali ne bi gnali reči do skrajnosti in povzročili vladne krize za 50 milijonov dinarjev, ko so tako lahko našli 42 milijonov dinarjev za bivšo črnogorsko dinastijo. Toda klerikalcem se ni zdelo truda vredno, da bi se odločno zavzeli za delavske pravice. Popolnoma imajo klerikalce v oblasti radikalni buržuji in bankirji, ki delavca sploh ne smatrajo za človeka, ampak le za bitje, ki se ga izkorišča do kaplje krvi.

Ne samo, da niso odpravili klerikalci davka na ročno delo, še razširili so ga na delavstvo samouprav in državnih podjetij, ki doslej še ni plačevalo davka na ročno delo. Prav na tem dejstvu se vidi, koliko so vredna klerikalna zatiranje, da bi radi odpravili davek na ročno delo. Če bi klerikalci vodili račun o delavskih težavah, potem ne bi razširili davka, proti kateremu so baje, še na kategorije delavstva, ki je bilo doslej izvzeto iz določb krivičnega davka.

Privatni nameščenci so do sedaj plačevali davek z olajšavami, ki so bile merodajne za javne nameščence. Vlada, v kateri so klerikalci, je pa hotela tudi privatne nameščence pošteno pritiskati. Zato je določila za privatne nameščence posebno davčno lestvico, ki predpisuje v posameznih primerih od 600 do 1000 Din večjo obremeni-

tev na davčnega obvezanca. Privatni nameščenci imajo zadnja leta skrajno reducirane plače. Služijo komaj toliko, da se preživljajo. Klerikalci so pa mnenja, da imajo preveč. Brez sramu so glasovali za večjo davčno obremenitev privatnih nameščencev, ne meneč se pri tem, da povzročajo socialno krivico, kateri ni najti primera. Krivica je tem večja, ker predpisuje davčna lestvica višjo davčno obremenitev za nižje privatne nameščence, dočim je za višje, dobro situirane privatne nameščence (prokuriste in ravnatelje v bankah) odmerjen nižji davek, kot so ga plačevali do sedaj.

Pošteno se je znesel klero-radikalni režim tudi nad javnimi nameščenci. Najprvo je dal v finančnem zakonu generalno pooblastilo ministrskemu svetu, da z uvedbo lahko spremeni službeno pragmatiko javnih nameščencev in zakon o draginskih dokladah. Državni nameščenci so s tem oropani zakonitih garancij, ki jih jim dajejo pozitivni zakoni. Službena pragmatika ni več obvezna in trajno službena pogodba med državo in nameščenci, ampak predmet svojevoljnih menjav po vladah, ki komaj čakajo prilik, kako še bolj otežkočiti gospodarski in socialni položaj javnih nameščencev.

Klerikalci so pristali na to, da prevede finančni minister vse one zvaničnike in sluge v dnevničarje, ki še nimajo za seboj treh let službe. Že stalna služba teh nižjih javnih nameščencev se ukinja in se jih izpostavlja nevarnosti, da bodo čez noč vrženi na cesto, brez odpovednega roka in brez odpravnine.

Klerikalcem se zdi čisto v redu, da so glasovali, da se ukinejo ona določila službene pragmatike, da dobi lahko nameščence v primeru velike potrebe (bolezen, smrt v družini) posojilo

do višine trimesečne plače in da se mu všteje v pokojnino deset let, če se je ponesrečil v službi. Klerikalci pravijo, da te določbe službene pragmatike niso nič vredne, ker se ne izvajajo. Nesramen izgovor! Če se tako važne določbe službene pragmatike ne izvajajo, potem je pač dolžnost vsake socialne stranke, da zahteva, da se izvajajo, ne pa, da se — ukinejo. Ako bo državni nameščenec v bedi in stiski, bo moral iskati posojilo za visoke obresti pri oderuhih; ako se pa ponesreči v službi, ko še nima pravice do pokojnine, se ga vrže na cesto, (ljubezen do bližnjega! Op. stavca.) brez sredstev, pohabljenega, četudi je svoje zdravje žrtvoval za državo. To vse je po klerikalnem mnenju pravilno in socialno!

Železničarjev so klerikalci v zvezi z radikali reducirali samo pri ljubljanski direkciji 400. V kurilnicah in delavnicah so se znižale mezde za 25 do 50 par na uro in poleg tega podaljšal delovni čas in skrajšalo delo na štiri dni v tednu. Nekateri železniški delavci bodo zaslužili komaj po 500 Din na mesec. Stvarne potrebe za redukcije na železnici ni bilo. Stokovnjaki trdijo, da je še premalo personala in da vsled tega nazaduje redni promet. Kako bo šele sedaj, ko se je vrglo iz železniške službe na stotine kvalificiranih moči. In, ali so klerikalci pomislili, v kakšne brezupne razmere tirajo reduciranje? Kje naj dobe službe v dobi splošne brezposelnosti?

Ko se je klerikalcem očitalo težke krivice, ki so jih prizadejali delavcem in nameščencem, so cinično odgovorili v «Slovenca»: Kaj bi neki radi, ali hočete mogoče zlate ure! — Delavstvu in nameščencem ni do zlatih ur, ampak do kruha. Za kruto norčevanje z «zlatimi urami» dobe klerikalci že plačilo pri prvih volitvah. Takrat mora klerikalcem odklenkati zadnja ura, da bi še naprej lahko zaničevali delavce in nameščence ter jim odrekli najprimitivnejše pogoje za življenje.

Ljubljanska oblastna skupščina.

Ljubljanska oblastna skupščina je sklicana za dan 19. t. m. Važno je to zasedanje, ker se bo obravnaval proračun. Za proračunsko razpravo je pa predviden zelo kratek čas, kajti proračun mora biti sprejet do 23. t. m. po določilih zakona o oblastnih samoupravah.

Finančni odsek oblastne skupščine je izdelal osnutek proračuna, ki izkazuje 50,059.000 Din potrebščine. Kritja za to potrebščino se je do sedaj našlo okrog devet milijonov dinarjev in znaša nepokrit primanjkljaj okrog 40 milijonov dinarjev, vsekakor visoka vsota.

V državnem finančnem zakonu je rečeno, da se bo oblastnim skupščinam iz državnega proračuna odstopilo one postavke, katerih predmeti preidejo v delokrog oblastnih skupščin. Ako bi se to v resnici zgodilo, potem bi bil glavni primanjkljaj osnutka oblastnega proračuna pokrit. Vendar je to kritje provizornega značaja, ker je zagotovljen dohodek le za tekočo državno proračunsko dobo. Za prihodnje proračunsko leto so kritja odvisna zopet od sklepanja Narodne skupščine, kar pa lahko pomeni nevarnost, da

čez eno leto ne bo nič več imela oblastna skupščina zadostnega kritja za potrebščine prevzetih agend. Za stalno kritje oblastnih potrebščin se bo torej moral najti drug izhod, ki bo neodvisen od državnega proračuna. Državna uprava bo morala odstopiti oblastni skupščini gotove davščine, katerih dohodke bo oblastna skupščina porabljala za izvrševanje nalog svojega delokroga.

Proračun, ki ga je izdelal finančni odsek oblastne skupščine, je provizornega značaja, brez računskih utemeljitve. Imamo navedene izdatke, do sedaj pa še ni ugotovljeno, kje se bodo dobili dohodki.

Potrebščina proračuna ljubljanske oblastne skupščine izkazuje:

I. Splošna oblastna uprava:

1.) Oblastna skupščina	Din
osebni in stvarni stroški.	
2.) Oblastni odbor.	
3.) Oblastni osrednji urad.	
4.) Pokojnine	2,501.000 5—%
Odnos	2,501.000

	Din	
Prenos	2,501.000	
II. Deželna kultura:		
5.) Splošno kmetijstvo.		
6.) Deželni posestvi.		
7.) Kmetijska šola na Grmu.		
8.) Kmetijska izobrazba.		
9.) Gospodinj-sko šolstvo in gospodinj-ska izobrazba.		
10.) Neposredno paspeševanje kmetijstva.		
11.) Deželno-kulturni urad.		
12.) Kmetijsko pre- in poizkustvo.		
13.) Ob-lastno veterinarstvo.		
14.) Pospeševanje go-darstva	6,993.000	13·96 %
III. Javna dela in deželno imetje:		
15.) Stroški stavbnega urada.		
16.) Stroški za deželne ceste in mo-stove.		
17.) Vzdrževa-nje visokih stavb.		
18.) Potrebščina oddelka za zgradbo hudournikov .	13,030.000	26·03 %
IV. Obrt in trgovina:		
19.) Pouk in izobrazba.		
20.) Neposredno pospeševanje.		
21.) Tujski pro-met in turiztika . . .	1,225.000	2·44 %
V. Zdravstvo in socialno skrbstvo:		
A. Zdravstvo.		
22.) Osební izdatki za oblastvene bolnice.		
23.) Stvarni izdatki oblast-venih bolnic.		
24.) Stroški za ostale bolnice.		
25.) Stroški za zdrav-stveno službo po okra-jih.		
25. a) Oblastveni zdravstveni urad . . .	22,560.000	45·06 %
Odnos	46,309.000	

	Din	
Prenos	46,309.000	
B. Socialno skrbstvo.		
26.) Stroški za var-stvo mladine in za si-rote (vzdrževalni stroški zavodov: Dečji dom I in II v Ljubljani, zavod za gluho-neme, vzgajališče za dečke, zavod za slepe v Kočevju Din 1,250.000—; drugi stroški za mla-dinsko skrbstvo dinar-jev 150.000).		
27.) Sploš-no skrbstvo (prispevek za delavske posredo-valnice Din 50.000, pod-pore za strokov. spec. izobrazbo delavstva di-narjev 200.000, prispevki za delavske gospo-dinjske šole in tečaje Din 100.000, skrb za iz-seljence in preseljence Din 100.000).		
28.) Raz-ne podpore (200.000) .	2,050.000	4·09 %
VI. Prosveta:		
29.) Podpore raznim prosvetnim ustanovam.		
Odnos	48,359.000	

	Din	
Prenos	48,359.000	
30.) Pospeševanje por-svete	500.000	1— %
VII. Dolgovi		
VIII. Razni stroški in pro-računska rezerva . . .		
	1,200.000	2·42 %
Skupaj 50,059.000		

Največji odstotek izdatkov je predviden za zdravstvo, to je 45·06 %. Seveda pa odpade glavni del teh izdatkov, če oblast ne bo prevzela v svojo oskrbo bolnic. Za kmetijstvo (deželna kultura in javna dela) je predvidenih 39·99 % vseh izdatkov. Za socialno skrbstvo je določe-nih le 4·09 %. Posebno proračunska postavka splošnega skrbstva je zelo skopo odmerjena, saj izkazuje komaj 650.000 dinarjev. Na najvažnejše socialne ustanove se proračun sploh ne ozira in jasno kaže, da se sedanja večina oblastne skupščine še malo ne zaveda dolžnosti, ki jih ima v pogledu socialne politike.

Finančni odsek je odstopil sedaj proračun ob-lastnemu odboru, ki ga bo predložil prihodnji teden oblastni skupščini. Malo verjetno je, da bi proračun obveljal po dosedanjem načrtu. Za 40 milijonov primanjkljaja se ne bo našlo kritja in bo potrebščina proračuna znižana za najmanj 20 do 30 odstotkov. V poglavju socialnega skrb-stva se seveda ne bo smelo ničesar črtati; za-htevali bomo, da se še sprejmejo v proračun po-stavke za socialne naloge, katere se je v pred-logu popolnoma prezrlo.

Majski teden za „Novo Pravdo“.

Še štirinajst dni nas loči od prvega maja. Vse naše organizacije smo že ponovno pozvali, da iz-vrše vse predpriprave, da se proslavi prvi maj dostojno in veličastno. Kjer so naši organiziranci, povsod se morajo vršiti shodi. Dan prvega maja je praznik dela, obenem pa ta dan delavci in nameš-čenci manifestirajo za svoje pravice.

Pozvali smo naše tovariše, da se prvega maja in ves naslednji teden posvetijo propagandi za

«Novo Pravdo». Ni dovolj, da prvega maja mani-festiramo, treba je izvršiti tudi koristno delo, da bodo naše proslave imele tudi pozitiven uspeh.

Brez lista ni niti misliti na to, da se razvijajo naše organizacije. «Nova Pravda» je za naš stro-kovni pokret odločilne važnosti. Shodi in sestanki morajo biti. Toda vedno pa tudi ni mogoče vabiti članstva na sestanke. «Nova Pravda» je potem ona stalna vez, ki druží članstvo in ga točno informira

Ivan Albreht:

(Konec.)

Zgodba o Brlogarju.

(Sen iz davnine.)

«Drugi takoj po grajskega sodnika,» je ukazal Janez.

Na mig je bilo povelje izvršeno. Medtem je prvi hlapec že pridiral s svečami nazaj. Janez jih je takoj nažgal. Tedaj pa se je začelo okrog hiše tako divjanje, lajanje in tu-lenje, da so se vsem navzočim ježili lasje. Netopirji, sove in vsa mogoča zalega je oble-tavala hišo, medtem ko je poglavar sam, črni Zloděj, bušil zdaj na eno, zdaj na drugo okno, da bi prišel noter.

No, njegov trud je bil zaman. Brlogar je sicer ječal in se zvijal v strašnih bolečinah, vendar se je Alenki vselej odzval z vzdihom, kadar ga je poklicala. Tako so vedeli vsi, da se mož zaveda, kaj se godi.

«Le potrpi, Alenka, vse bo še dobro! Saj so samo še minute!»

Brlogar je pogledal.

«Janez,» je zaklical s slabotnim glasom. «Kaj bi radi?»

«Z menoj je konec,» je dejal Brlogar. «Bodi srečen z Alenko, samo denarja se ne dotikaj. — Vrzi proč — se ga drži kri, vroča, nedolžna človeška kri —»

«Nič se ne bojte,» je obnavljal Janez upa-nje, «nič se ne bojte! Grajski že jezdijo! Vse bo dobro!»

Res so prijezdili proti hiši trije. Brlogarjev hlapec in še dva gospoda z njim.

«Hitro, hitro,» je prosil Janez.

«Ali je res?» so se čudili grajski.

«Res,» je ponovil Janez. «Brlogar je že povedal sam in prosi, da ga obsodite po po-stavi —»

Zdajci si je Brlogar opomogel.

«Ali je gosposka tu?»

«Gosposka, oče!» je potrdila Alenka.

Brlogar se je vzravnal. Nenadoma so se mu vrnile pojemajoče moči.

«Gospodje,» je zahropel, «grešil sem, ne-dolžno kri sem prelivaj, ubijal, moril za denar, za denar. Vzemite denar in ga dajte tistim, katerih je. Vzemite denar in sodite mene — Sodite me in obsodite po zasluženju —»

In gospodje so zapisali in povedali, da od-slej ni Brlogarjevega nič več.

Brlogar je zahropel:

«Ali zdaj slišiš, kaj, ali slišiš, da me je pri-jela gosposka?!»

Med besnim grohotom se je odprlo okno. Strašen vihar je zahrul, da se je stresla vsa hiša in so šklepetali podboji pri durih. Skozi okno pa je čofnilo: Zloděj je bil treščil v hišo pogodbo, ki je bila zdaj brez vrednosti zanj. Med treskanjem, grmenjem in bliskanjem je odhruj v svoje carstvo. Brlogar pa je mirno izdihnil svojo preplašeno dušo.

«Bog ti daj večni mir in pokoj!» je vzdih-nil Janez, ko je opazil, da je kanila Brlogarju mrliška solza iz oči.

«Bog vas glej s svojo milostjo,» je vzdih-nila Alenka in pokleknila k postelji.

Grajski so pokleknil.

«De profundis clamavi ad te, Domine,» je začel eden.

Drugi ž njim:

«Domine, exaudi vocem meam!»

«Alenka,» je dahnil Janez in hotel poklek-niti k svojega srca kraljici. Tedaj ga nekaj silno strese. Janez se prestraši, plane kvišku in se — vzbudi. Pred njim stoji ogljar An-drej in se reži na ves glas:

«No, fant, ti si se pa res pošteno zagledal. Vso noč kličeš samo: Alenka, Alenka! Da bi te koklja brcnila, vsaj dekletu povej, kako brenčiš, ne pa meni pri ogljenici!»

Janez, ki je bil še ves omoten, se je šele zdaj zavedel, da je vse to presanjal. Jel je pri-povedovati Andreju svoje sanje, ogljar pa je pri-kimal:

«Ja, ja, take so se godile včasih pri Brlo-garjevih. No, pa nič ne de! Današnji rod že ni nič več deležen tega in imaš zato Brlogar-jevo Alenko, tisto seve, ki živi danes, vseeno lahko rad. Samo njej povej, ne meni —»

«Pa bom, kadar pride tako,» se nasmehne Janez in odide k ogljenici. Iskreno se oglasi pesem:

«Zareči ogenj brez plamena
v mojem srcu zdaj gori —»

«Srečen človek,» vzdihne Andrej, si na-žge pipo ter odide za Janezom.

o našem organizatornem delu in borbi, ki jo vršimo za zahteve organiziranih članov. «Nova Pravda» nam daje idejne smernice in je javni glasnik za naše težnje.

Tisk je danes zelo drag. Če ima list malo naročnikov, potem ne more kriti svojih izdatkov. «Nova Pravda» je sicer razširjena, vendar pa nima še toliko naročnikov, da bi bila gospodarsko trdnost fundirana. Naša želja je, da list še povečamo v svojem obsegu. Vse to bo pa mogoče le tedaj, če pridobimo novih naročnikov.

V majskem tednu mora biti naša parola: Vsak naš somišljenik mora dobiti vsaj še enega naročnika. Tisti, ki bodo nabrali največ naročnikov, dobe od uprave «Nove Pravde» priznavalne in častne nagrade in njihova imena bomo objavili.

Poleg tega naj vsaka organizacija pridobi za list vsaj po en inserat. Obrtniki, trgovci in gostilničarji, kjer so naši člani odjemalci, prav lahko vsaj enkrat na leto objavijo po en inserat! Kdor podpira nas, tega bomo tudi mi podpirali. Noben javni lokal, kamor zahajamo, ne sme biti brez «Nove Pravde».

Politični pregled.

Aca Stanojević zopet v Beogradu. Kadar so v radikalnem poslanskem klubu zmede, takrat pokličejo v Beograd starega prvaka radikalne stranke, Aco Stanojevića. Umljivo je, da povzroči njegov prihod v Beograd raznovrstne komentarje. Časopisi poročajo, da je sedanji Stanojevićev beogradski obisk v zvezi z odstopom notranjega ministra Maksimovića, ki bi naj prevzel drugi resor. Z resignacijo Maksimovića na portfelj notranjega ministra bi politični mešetarji radi pripravili Davidovičeve, da stopijo v vlado. Koliko se bodo te namere dale uresničiti, je drugo vprašanje. Vsekakor se mora sedanja vlada čutiti zelo slabotno, ko ne razmišlja o drugem, kako naj okrepi svojo pozicijo. V dvoru se vrše neprestane avdicije, katere pa hočejo vladinovi maskirati na vse mogoče načine, samo da bi izbrisali videz, da se razpravlja o novih vladnih kombinacijah. Kadar pride šef vlade Uzunović v stik z novinarji, vedno zatrjuje, da je politični položaj stabilen in da o spremembah v vladi ne more biti govora. Vsa druga znamenja pa kažejo, da Uzunović s svojimi izjavami ne misli resno in da se v politični kuhinji vendarle garnira nova vlada.

Svetovna gospodarska konferenca. Dne 4. maja se sestane v Zenevi svetovna gospodarska konferenca, kateri predseduje bivši belgijski ministrski predsednik Theunis. Konference se udeležijo nad 200 delegatov iz vseh delov sveta. Konferenca bo razpravljala najprej o splošnem gospodarskem položaju v Evropi, nato bo pa podrobno

obravnavala tarifno in trgovsko politiko. Za delegata iz naše države je med drugimi določen tudi tajnik ljubljanske trgovske, obrtniške in industrijske zbornice dr. Windischer.

Prihodnja konferenca Male antante se vrši v Bukarešti. Dnevni red konference je že sestavljen. Romunija in Češkoslovaška nameravata apelirati na Jugoslavijo, da bo pri predstojeh pogajanj z Madžarsko opreznost in da pazi predvsem na to, da bo primerno zaščitila interese Male antante.

Veliki defeciti angleškega proračuna. Spodnja zbornica je razpravljala o državnem proračunu. Zakladni minister je poročal, da znaša deficit okrog 22 milijonov funtov. Ker bo treba poravnati del lanskega proračunskega deficita, bo znašal dejanski primanjkljaj letno 35 do 40 milijonov funtov. Za kritje primanjkljaja se uvedejo nove davščine. Zviša se uvozna carina na avtomobilsko pnevmatiko. Zakladni minister pričakuje, da se bodo na ta način zvišali dohodki za 38 milijonov funtov. V pogledu zmanjšanja izdatkov namerava vlada ukiniti razne urade in ministrstva.

Pogajanja z Italijo. Italija in Jugoslavija sta se sporazumeli, da se direktno pogajata za poravnavo albanskega spora. Pogajanja se prično že te dni. Rimski poslanik Rakić je dobil za pogajanja že vse potrebne direktive. Kakor znano, namerava Italija ob priliki pogajanj izsiliti od naše vlade garancije, da se raficirajo nettunske konvencije. Naši politični krogi pa odločno odkla-

najo sprejem nettunskih konvencij v dosedanja obliki. O sprejetju konvencij bi bilo šele takrat govor, kadar se izvrši temeljita revizija. Sicer se pa pri albanskem sporu ne sme iti za nettunske konvencije, ampak zato, kako Italija opraviči svoje ofenzivne načrte v Albaniji in kakšne garancije je pripravljena dati, da opusti vmešavanje v notranje politične razmere v Albaniji.

O notranji politični situaciji je med drugim poudaril na zborovanju v Osijeku Svetozar Pribičević tudi to-le: Vse pričakuje, kaj se bo zgodilo 19. aprila, ko se sestane narodna skupščina. Govori se, da tega dne pade vlada. Radikalni so zelo radi v družbi klerikalcev, ker niso na razmerah v Sloveniji prav nič interesirani. Radikalom bi tudi konveniralo, zvezati se z Radićem, ki je vsak hip pripravljen, skočiti v vlado. Vendar pa iz te moke ne bo kruha. Ne zato, ker mogoče radikalni in radićevci odkritosrčno ne žele sodelovanja, ampak zato, ker bi radikalni s to zvezo izgubili zadnje ostanke svojih volilcev v prečanskih krajih. Kar se tiče kombinacije radikalni in samostojni demokrati je izjavil Pribičević, da se ne more vezati z radikalno stranko, kakršna je danes. Najmanj konvenira radikalom kombinacija, o kateri se največ govori, to je koalicija z demokrasko zajednico. Prečanski radikalni so sicer navdušeni za skupno delo z Davidovičem, toda radikalom v Šumadiji, ki so hrbtenica radikalne stranke, ta koalicija ne more konvenirati. V sedanji narodni skupščini ni izvedljiva preobrazba vlade. Razpisati se bodo morale volitve!

Volitve na Koroškem. V Nemški Avstriji so razpisane volitve za državni in deželni zbor. Na Koroškem se udeležijo volitev tudi slovenska stranka, ki kandidira za državni zbor: Poljanec Vinko, župnik v Škocijanu, in Vošpernik Ivan, posestnik v Podravljah; za deželni zbor: Stare Ivan, župnik v Hodišah, dr. Fran Petek, zdravnik v Velikoveu, Vošpernik Ivan, posestnik v Podravljah, Poljanec Vinko, župnik v Škocijanu, Gosil Anton, kmet v Štebnu, Ogris Janko, kmet v Bilčovsu, Wastl Martin, posestnik v Dobrlivesi.

Slovenski radikalčki so v nekaterih lističih napisali člančice, kjer pripovedujejo, da je SLS dosegla vse dobrote za Slovenijo (redukcije, nove davčne obremenitve) le s pomočjo radikalov, katerim se prištevajo tudi slovenski radikalčki. S

Ivan Albreht:

Prva ljubezen ne zarijavi.

I.

Ko sta se vzela s prvim možem, je bila ona brhka in mlada, on pa nadležen, nadušljiv in star.

«I, kaj pa misliš, Franca, da si se oprijela tako starega?» so se čudili Lebanova mati, kjer je Franca služila za deklo. «Ocepek vendar ni zate! Saj že z nosom sili v zemljo!»

Franca se je malo namrdnila, rekla pa ni dosti več kot nič. O, ona je že vedela, kaj dela! Njen oče, ki ni premogel nič, je bil revež vse svoje žive dni, mati pa ž njim vred. Dokler sta mogla oba delati, je že še bilo! Res je bilo otrok ko lesnik, pa je le še šlo. Kar je moglo migati, je moralo delati! No, še tedaj so komaj spravili skupaj za golo življenje in pa toliko za cunje, da so za silo nagoto pokrili. Oče in mati sta delala ko živina, otroci pa tudi vsak po svoje: Kdor še ni bil sposoben za pastirja ali pastirico, je nabiral jagode, razne koreninice, arniko in druge zeli, da je na ta način privabil kaj okroglega od ljudi. — No, potlej je mati ležala in obležala, dokler je niso v krsti odnesli, očeta pa je trpljenje in pomanjkanje tako potrolo, da se je zgubančil ko posušena goba. Za rabo ni bil več, ker ni mogel delati. Pa je bilo treba vzeti

v roko palico in iti vbogajme od hiše do hiše. In otroci niso imeli ne doma ne strehe ne nobene pomoči, pod milim Bogom nobene! Kaj mati Lebanka ve, kaj je revež!

Res, Franca je vse vedela dobro, ker je morala skusiti sama na sebi. Štiri leta — pa je že bila brez matere, a s šestimi leti je že služila. Kjer je bila, povsod in vsem je bila odveč! Kaj bi z otrokom!? Vsakdo se ga brani: sne mnogo, naredi pa malo! ... In kakor za milost so jo imeli pri hiši, kjer je služila. — Ej, to so bila dolga, trda in trpka leta, njena bore otroška leta! Ko so se drugi otroci igrali, je morala Franca že opravljati vsa domača dela. Pa je lopnila po njej zdaj dekla, zdaj hlapec, drugič volar ali kdor ji je ravno prišel blizu. Kar je bilo kje narobe, vsega je bila Franca kriva.

«Ta otrok je za samo škodo pri hiši!» je zarentačil včasih gospodar. «Naj jo vzame in redi, kdor hoče! Jaz imam že dosti!»

Hajdi! je morala Franca drugam. Drobna culica je bila njena popotnica in solze njen edini blagoslov. In žive duše ni bilo pod solncem, ki bi ji smela in mogla kaj potožiti, da bi se vsaj malo potolažila ... Kaj ve mati Lebanka, ki je z grunta prišla na grunt? Res mora delati, ali to vendar ni nič hudega! Kaj pa naj bi ljudje počeli brez dela? Delati mora vsak človek! Samo dvakrat gorje tistemu, ki ne ve, za kaj dela ... Blagor njemu, ki ve: zdaj delam, trpim, ko pa obnemorem, bom užival svojega dela sad. Jaz ga bom

užival in moji otroci. — Blagor njemu, res ...

Franca to razume in čuti, čisto jasno čuti tako, kakor jo je naučilo življenje! Zato tudi vé, da ona ne bi nikdar uživala svojega dela sadov, ako ostane dekla. Leta minevajo, moč začne pešati, pa je naenkrat človek pri hiši odveč. Treba je vzeti v roko palico, pa začeti tisto žalostno pot od hiše do hiše ...

Joj, tega ne, samo tega ne, pa naj velja, kar hoče! To je Franca sklenila še kot otrok. Skušala je z varčevanjem, toda s prihranki ni bilo nič. Enkrat je bil potreben pomoči brat, drugič oče, tretjič sestra, pa spet oče, da nazadnje Franci ni ostalo sami nič. Kadar je bil v Gričih semenj, dostikrat niti toliko ni imela, da bi si kupila belo rutico za nedeljo ... In je vendar delala leto in dan, da je imela roke čisto ustrojene. Dostikrat je stoje spala, tako je bila izmučena, zaleglo pa le ni nič.

Zato je Franca dobro vse premislila in se ni niti začudila, ko jo je Ocepek kmalu po smrti svoje prve žene povprašal, če bi hotela biti njegova.

«Če bi mi zaženili bajto, zakaj ne?»

On je bil takoj voljan. Samo to ji je še povedal, naj ga ne vika, ko vendar ni še tako star. Dasi malo s težavo, mu je potem le kmalu rekla: «Ti.»

«No prav, Groga,» je dejala, «če imaš res tak namen, sva lahko kar zmenjena.»

Samo to mu je rekla, pa je bilo. In sta se vzela brez ozira na čvrste jezike, ki nikakor niso mogli mirovati. Groga je imel takrat

tem hočejo gospodje od radikalne partije v Sloveniji poudariti, da so tudi v naših krajih odločilni faktorji. Seveda ostane vse to bahanje le pri govorjenju. V resnici vlada v Sloveniji SLS. Slovenski radikali ne smejo niti kihnuti, če jim ne dovoli vodstvo SLS. Naj je srbska radikalna stranka tudi odločilna pri vladnih kombinacijah, slovenska

radikalna strančica nima pri tem prav nobenih zaslug, še manj pa vpliva. Slovenskim radikalom ne kaže drugega, da likvidirajo. Prav nič se ne postavijo, če hočejo po vsej sili biti soodgovorni za sedanje reakcionarne ukrepe klero-radikalne vlade. S tem se še ne izognejo — likvidaciji.

★

Narodno-strokovna zveza.

† Ciril Lavsegar.

Te dni je zadel našo jeseniško podružnico hud udarec. Umrl je njen dolgoletni član, odbornik in blagajnik, tovariš Ciril Lavsegar. Pokojni tovariš Ciril je še mlad legel v grob, bil je v cvetu življenja, star komaj 30 let. Bil je navdušen bojevnik v vrstah zatiranih, boril se je ramo ob ramo z našimi jeseniškimi člani za dobrobit delavstva. Akoravno mlad, je bil izkušen delavec in zvest član ter prijeten tovariš. Za njim žalujejo ne le domačini, temveč tudi vsi njegovi sotovariši, žalujejo pa tudi Sokoli, ki so izgubili dobrega sokolskega delavca.

Lausgarjev pogreb se je vršil v ponedeljek 11. t. m. popoldne na Jesenicah. Pogreb sta otvorila dva naša prapora, pred katerima so nesli naši tovariši vence. Pokojniku so poklonili vence «Bratstvo», Krajevna organizacija NSZ na Jesenicah, dalje njegova prijatelja Lojze in Tone, Sokol in Delavsko podporno društvo. Vse te vence so nesli pred krsto. Na krsti sami pa je bil družinski venec in šopek z narodnim trakom in napisom Izvrševalni odbor Narodno-strokovne Zveze. Za našima praporoma so stopali zastopniki mladine, za njimi pa sokolska četa s prapori jeseniškega in javorniškega Sokola in z godbo jeseniškega Sokola, ki je na celi poti igrala žalostinke. Pogreba so se udeležili skoro vsi člani naše podružnice in ostalih naših organizacij. Izvrševalni odbor NSZ je pri pogrebu zastopal tajnik tov. Kravos, ki se je na grobu tudi poslovil od pokojnika. Na grobu je govoril v imenu vseh naših jeseniških organizacij tov. Stane Bokal in kot tretji se je od pokojnika poslovil njegov prijatelj Branimir Kozinc. Pevci so pred hišo žalosti, v kapeli in na grobu zapeli po eno žalostinko.

Pogreb je bil veličasten in je pokazal, da je bil mladi naš član povsod priljubljen tovariš in je imel vse polno prijateljev.

Pokojniku, našemu dobremu članu bodi prav lahka domača gruda, vsem preostalim naše iskreno tovariško sožalje.

† Ivan Glažar.

Podružnico v Ptujju je zadela v zadnjem času velika izguba. V grob je položila 27. marca tovariša Ivana Glažarja, ki je umrl vsled zločina hudobne roke. Pokojni je bil 28 let star in dasi mlad, zelo idealen bojevnik proletarijata. Na zadnji poti so ga v velikem številu spremili člani podružnice, ki so mu položili na grob tudi lep venec.

Nepozabnemu tovarišu naj bo lahka domača zemlja. Preostalim naše tovariško sožalje.

Naše prvomajske proslave.

Kakor vsako leto, tako bodo tudi letos vse naše podružnice proslavile 1. maj. Vabimo vse naše člane in vse delavstvo, da se povsod udeleži naših proslav v kar največjem številu. V prihodnjih številkah objavimo vse proslave s celotnim programom. Danes objavljamo le one proslave, ki so doslej javljene.

Ljubljana. Dopoldne ob 10. uri javen shod v Mestnem domu. Popoldne izlet.

Jesenice. Dopoldne shod na Javorniku, popoldne izlet.

Senovo. Dopoldne javen shod v rudniški restavraciji, popoldne izlet ali prireditve.

Logatec. Dopoldne ob 10. uri javen shod pri Kunču, popoldne veselica.

Ptuj. Zjutraj ob 5. uri budnica, ki jo priredi podružnica NSZ. Ob 10. uri shod v restavraciji Wagrاندl. Popoldne ob 3. uri obhod z godbo in praporom po mestu v Rogoznico k Bračiču, kjer bo veselica.

Kranj. Zjutraj ob pol 7. uri izlet k Sv. Joštu. Na hribu Sv. Jošta majski govor in prosta zabava. Zvečer povratek.

Stražišče. Se udeleži skupnega izleta s podružnico v Kranju.

Št. Pavel. Od 8. do 9. ure zbirališče pred tovarno. Ob 9. uri obhod in na to shod. Popoldne ob 3. uri pri Vedeniku veselica z igro «Pesek v oči».

Zidani most. Ob pol 9. uri zjutraj zbirališče pri tov. Ljubegu v Dolenji vasi. Točno ob 9. uri odhod in izlet v Gračnico na shod. Po shodu izlet v Rimske toplice, kjer bo v gostilni Krajh zabava.

Gračnica. Zjutraj ob 10. uri javen shod. Po shodu in popoldne izlet v Rimske toplice.

Litija. Zjutraj budnica, dopoldne javen shod, popoldne veselica ali izlet.

V prihodnji številki objavimo podroben spored vseh naših proslav. Tovariši! Pripravljajte se za dostojno proslavo 1. maja. Vsi na delo!

★

Vsem podružnicam! Opozarjamo vse naše podružnice, da nas ločita do 1. maja samo še dva tedna in je torej zadnji čas, da se pripravimo za prvomajsko proslavo. Podružnice, ki se niso prijavile za govornika, a bi ga vendar rabile, naj to store ta teden. Če bo le mogoče, bomo ugodili. Brezpogojno pa moramo imeti od vseh podružnic do 20. t. m. poročilo o proslavi z navedbo celega programa. Ponovno opozarjamo na sklep Izvrševalnega odbora, po katerem morajo prav vse podružnice proslaviti 1. maj. Držite se torej tega sklepa in proslavite vsi naš največji praznik. — Tajnik.

Vesele in srečne velikonočne praznike želi vsemu članstvu Izvrševalni odbor in tajništvo Narodno-strokovne Zveze.

ŠT. PAVEL. Podružnica NSZ je priredila v nedeljo 3. t. m. filmsko predavanje o jetiki v tukajšnjem kinu. Predavanje je bilo dobro obiskano

šestdeset let, Franca pa še ni čisto dopolnila dvajsetega.

Jeziki so imeli res mnogo posla, Franca pa tudi, kajti sedaj ni bila več dekla! Imela je streho in dom, svoj lasten dom! ...

II.

Tisto leto se je bil Grog vidno pomladil. Izza mlada je bil prav za prav vedno star; niti vedel ni nikoli, kaj je mladost. Huda otroška bolezen je pustila Grogu nadušo za spomin.

Bajta je bila majhna in sveta malo pri njej. Po eno kravo so redili Metlakovi, kakor se je reklo po domače pri Ocepku, pa še za to je na pomlad primanjkovalo krme. K sreči ni bilo dosti otrok, vsaj živih ne. Živel je vsako dete po eno leto ali dve, pa je odjokalo na drug svet. Edini Grog je ostal, odrasel in brez hudih težav prevzel bajto. Oče in mati sta se mu kmalu umaknila pod rušo, mesto njiju pa je prišla Svedrovčeva Špela k hiši in prinesla s seboj tudi nekaj denarja. Otrok iz tega zakona ni bilo. Špela je bila namreč malo pohabljen. Imela je kriv hrbet in tudi drugače ni bila posebno trdnega zdravja, delala je pa le pridno. Kljub bolehnosti se ni nikoli lenila, tako da sta z Grogom živela prav zadovoljno. Malo pred njeno smrtjo sta še celo dokupila nekaj gmajne in dolgo leho, za tri mernike posetve. Tako je bilo vse lepo in prav, samo nekaj je manjkalo pri hiši. Grog

tega niti ne bi bil znal povedati, zlasti v mlajših letih ne. Začutil je šele, ko mu je šlo že na petdeset. Življenja ni bilo v bajti, tako se je zdelo Grogu. S Špelo sta prihajala in odhajala, delala in se trudila dan na dan, večeri pa so bili dolgi ko večnost. Zlasti v jeseni, ko so dnevi kratki in se vlačijo megle po poljih, je bilo Grogu pusto in skoraj neznosno. Kadar je videl družino, kjer je starosti sijala za njo rastoča mladost, ga je kar presunilo. Celó tako mu je včasih prišlo zadnja leta, da je zagodrnjal, kadar je Špela le preveč gnala z delom:

«Kaj se bom pa tako pehal, ko ne vem, za koga! Za naju je že dosti do smrti —»

Kadar je to izrekel je Špela takoj utihnila in odšla kam iz hiše, da je bila čisto sama. V samoti se je potem razjokala in bridko tožila Bogu, zakaj ni dal rodovitnosti njenemu telesu. Potem je po cele tedne molčala ko senca. Ne sicer, da bi bila jezna, le bolelo jo je, hudo bolelo. Zato je jela lesti na kup in se sušiti.

Izprva Grog niti ni opazil, da je Špela dan na dan manj. Onega leta je šele opazil. Ko sta ob košnji malicala in mu je ponudila žena kozarec vina, se je prestrašil njene tenke, drobne rokice, vse prepletene z žilami, ki so se ko modrikaste vrvce razpletale pod zarjavelo kožo.

«Ali si bolna, mati?»

Rekla sta si «oče» in «mati», dasi nista imela nikoli nikogar, ki bi ga smela klicati za

sina ali za hčer.

Žena ga je pogledala s trudnimi očmi.

«Zakaj misliš?»

«Kar tako se mi zdi,» je menil nekam v zadregi. Potem sta molčala.

Prva se je po malici dvignila Špela. Vzdihihnila je in spet otožno pogledala moža.

«Mislim, da k letu osorej ne bova več skupaj malicala.»

Njega je streslo. Kakor izpod težkega bremena je zasukal glavo proti njej. V prsih mu je zacvililo in močan kašelj ga je napadel, da je komaj lovil sapo.

Špela je s sočutnimi pogledi spremljala in motrila njegovo kretnjo. Tiho, skoraj šepetaje ga je mirila in mu prigovarjala, naj se preveč ne sili pri delu. Obljubljala mu je celo vrsto zdravilnih čajev in raznih lekov, ki bodo gotovo olajšali nadlogo.

Grog je hropel, kašljal, pihal, prhal in sopol, dokler ni napad naposled pojenjal in ostavil za spomin samo medlo utrujenost.

«Ej, no, sam Bog večni ve, kaj naju še vse čaka,» je dejal.

Špela ga je ogledovala z všečnimi očmi. Bil je namreč Grog izmed tistih ljudi, ki jih narava v mladosti ne obdaruje z lepoto ne s prikupljivostjo. Ko pa se začne med lase mešati beli nadih starosti, se razlije včasih po takem obrazu doslej neslutena millna. Oči, ki so bile za mladostno lice morda preostre, naenkrat izmed gub zasijejo v čisto drugi luči. Poteze, ki so bile dotlej trde, morda celo

in so se vsi obiskovalci izrekli zelo pohvalno o njem. Prihodnje predavanje se vrši 15. maja, in sicer se predvaja film o Fordovih tovarnah. Tudi to predavanje je zelo zanimivo in upamo na kar največjo udeležbo, posebno še, ker je vstop brezplačen.

SENOVO. Naša podružnica priredi v nedeljo 24. t. m. ob 7. uri zvečer zdravstveno predavanje s filmom. O jetiki predava tukajšnji rudniški zdravnik in naš tajnik, tov. dr. Franjo Benedičič. Film oskrbi državni higijenski zavod. Predavanje se vrši v rudniški restavraciji in je vstop brezplačen. Z ozirom na veliko obolevost po tej strašni proletarski bolezni pozivamo vse prebivalstvo Senovega k mnogobrojni udeležbi.

ZIDANI MOST. V nedeljo 10. t. m. je imela podružnica Narodno-strokovne Zveze v Zidanem mostu članski sestanek, na katerem je govoril med drugimi tudi tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Na sestanku smo obravnavali aktualna delavska vprašanja. Sestanek je vodil in na njem obširno poročal o delu podružnice njen predsednik tovarniš Franc Lubej, ki vodi podružnico v zvezi temu, da je radi nje postal žrtev kapitalističnega terorja. Vzpodbujal je ostale tovariše, da se ne smejo strašiti žrtve, ker brez njih ni boja. Na sestanku se je govorilo tudi o proslavi 1. maja.

KRANJ. Naša podružnica proslavi letošnji 1. maj s pešizletom k Sv. Joštu. Ob 6. uri zjutraj se zbirajo člani naše stražniške podružnice pred kolodvorom v Kranju. Od tu bo ob pol 7. uri odhod k Sv. Joštu. Na vrhu bo majski govor in zabava. Podružnici iz Kranja in Stražišča vabita vse člane, njih družine in prijatelje, da se udeležijo tega lepega izleta in tako proslavijo 1. maj.

JESENICE. V tukajšnjih tovarnah KID se obratuje kar najbolje. Po vojnem času še ni bilo toliko naročil, kakor sedaj. Vsak dan težko piha železniški stroj, ko vleče natovorjeni vlak iz tovarne. Ali vprašati se moramo, koliko pa so se pomnožile delovne moči, da se toliko več proizvaja, kakor prej? Nič! Delavci v tovarni na Savi in Javorniku delajo nadure. V vsakem obratu, kjer se delajo nadure, vidimo objave inšpekcije dela, s katerim se dovoljuje podaljšanje delovnega časa. Moramo pa potrditi, da so se delavci sami prijavili za to. Verujemo, da je vsak v potrebi ter bi se rad s čezurnim delom trenutno opo-

mož! Strokovna organizacija se bori za osemurni delavnik. Vprašati se moramo, ali ne bi podlegla, če bi delavstvo glasovalo o osemurniku? Čezurno delo je v škodo brezposelnim. Delavci, vsi v strokovno organizacijo, potem nje si bomo priborili boljši zaslužek in osemurni delavnik. — Vsi podružnični člani se opozarjajo, da redno plačujejo prispevke, ker le v tem primeru lahko tudi zahtevajo od podružnice svoje pravice. Vsi zamudniki naj do 1. maja poravnajo zaostalo članarino. — Na velikonočni ponedeljek, t. j. 18. t. m. ob 10. uri dopoldne se vrši podružnični shod. Poročevalec iz Ljubljane. Pozivajo se vsi člani, da se shoda sigurno udeležijo.

TRBOVLJE. V nedeljo dne 10. t. m. se je vršil v Trbovljah pri Pravičju prav dobro obiskan sestanek NSZ. Predsedoval je tov. Pavel Dornik, ki je uvodoma poročal o vseh pripravljanih delih za ustanovitev podružnice NSZ. Nato je poročal

predsednik tov. R. Juvan, ki je v daljšem govoru podal sliko dela NSZ in se dotaknil vseh aktualnih vprašanj strokovnega pokreta. Dobro nam je tudi očitel razliko med NSZ in ostalimi delavskimi organizacijami ter dal navodila za podrobno organizatorično delo. Njegova obširna izvajanja so bila z odobravanjem sprejeta. Nato se je sklenilo, da se čimprej vložijo pravila za ustanovitev podružnice, ter se je izvolil sledeči pripravljalni odbor: predsednik tov. Pavel Dornik, v odbor pa tovariši: Stanko Kolenc, Ignac Benegalija, Anton Horvatič, Ivan Novak, Franc Starman, Karel Bricej in Juro Božič. Sledil je končno razgovor o raznih važnih dnevnih vprašanjih ter so bili vsi tozadevni sklepi soglasni. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da naš strokovni pokret v Trbovljah prav lepo napreduje ter bo brez dvoma prav veliko pripomogel k izboljšanju nevzdržnega položaja trboveljskih rudarjev.

Tedenske vesti.

* **Proti novim davčnim obremenitvam zasebnih nameščencev.** V Mariboru je imela občni zbor podružnica Zveze zasebnih nameščencev ter se je ob tej priliki sprejela resolucija, s katero občni zbor protestira proti novim davčnim obremenitvam zasebnih nameščencev, ki jih je naložila sedanja klerikalno-radikalna vlada s finančnim zakonom za leto 1927-28. Zahtevali so tudi podaljšanje zaščite stanovanjskih najemnikov vsaj do leta 1930. in zakonito uvedbo osemurnega delovnika in popolni nedeljski počitek za vso državo brez izjeme.

* **Zdravje rumunskega kralja se je zboljšalo.** Kakor javljajo iz Bukarešte, se je zdravstveno stanje rumunskega kralja Ferdinanda, očeta naše kraljice, znatno zboljšalo. Zaradi tega se je v Rumuniji pomirila tudi politična napetost, ki je nastala spričo nerešenega vprašanja rumunskega prestolonasledstva.

* **Nepopolne prilike za izseljence v Kanado.** Naš generalni konzulat v Kanadi resno opozarja vse one, ki se nameravajo izseliti v Kanado, naj pridejo samo taki, ki iščejo kmetijskega zaposlenja. S farmarjem naj sklenejo pogodbo vsaj za

eno leto, da ne ostanejo pozimi brez posla. Nikar pa naj ne prihajajo taki, ki bi se iz Kanade radi vtihotapili v Zedinjene države, ker bi jih na meji gotovo zalotili in obsodili na leto dni zapora. Tvarniških in rudniških delavcev je v Kanadi že dovolj in bi novi prišleci ne našli dela.

* **Tombola.** Osrednje društvo nižjih poštних uslužbencev krajevna skupina v Ljubljani priredi, kakor običajno vsako leto, tudi letos svojo veliko četrti dobrodelno javno tombolo, in sicer z 10 glavnimi tombolami in z več manjšimi dobitki, v korist onemoglim bolnim članom, vdovam in sirotam. Tablice bodo prodajali vsi pismo-noše in trafike od 15. t. m. dalje. Cena tablice je 2 Din. Prosimo tudi letos blagohotne naklonjenosti slavnega občinstva. — O d b o r.

* **Opozorilo.** Gospod dr. Gustav Gregorin, zapriseženi sodni tolmač italijanskega in nemškega jezika, nam sporoča, da prevzema razen poverjenih prevodov iz enega v drugega teh jezikov tudi nepoverjene prevode iz francoskega, angleškega, ruskega in srbohrvaškega jezika ter prevode vsakovrstnih spisov, posebno pa vlog na politična, sodna in upravna oblastva sploh, iz omenjenih tujih jezikov v srbohrvaščino.

* **Važen sklep za rudarske upokojece.** Krajevni odbor Bratovske skladnice v Trbovljah je sklenil: 1. Novoupokojenec in nezgodnikom iz dvotretjinske delazmožnostjo, ki so bili upokojeni pred 1. aprilom in se še niso prijavili za vstop v bolniško blagajno, se dovoli pristop k temu zavarovanju v roku 3 mesecev od 15. t. m. dalje. Po preteku tega časa je prijava za bolniško zavarovanje nemogoča. 2. Člani, ki bodo upokojeni ali jim bo priznana nezgodna renta po tem razglasu, smejo ostati člani bolniške blagajne le, če se priglase takoj ob upokojitvi, oziroma priznanju nezgodne rente. V smislu odredbe Glavne bratovske skladnice v Ljubljani spadajo upokojeenci in nezgodniki v 4. kategorijo in plačajo polovični mesečni prispevek 25 Din, s čimer si pridobijo pravico do prostega zdravljenja, zdravil in pogrebne.

* **V Ljubljani najdeno človeško okostje.** Delavec Anton Janežič je v Zeleni jami ob Tovar-niški ulici kopal na kupljeni parceli temelj za svojo hišo. Kak poldrugi meter globoko je izkopal dve človeški okostji. Takoj je o tem obvestil policijsko stražnico v Udmatu. Pravijo, da je bilo nekdanj tam pokopališče. Okostji sta še precej dobro ohranjeni.

* **Najdena utopljenka.** V Dravogradu je našel železničar France Naglas pod mežiškim mostom truplo 6letne Marije Naveržnikove, ki je pri sankanju meseca januarja padla v reko.

* **Italijansko letalo nad Sušakom.** Te dni je nad Sušakom letal italijanski hidroplan. Prebivalstvo je bilo zaradi tega zelo ogorčeno, češ, da je italijansko letalo vohunilo.

odurne, se ogladijo in ublaže v gubah in brazdah, ki jih je zarezal v obraz bežeči čas. Kakor da se hoče narava takim ljudem opravičiti za skopost in krivico, ki jim jo je povzročala v mladih dneh, tako jih ljubeznivo boža in goji na starost. In kdor je gledal Grogo, ko se je bližal šestdesetim letim, se je čutil:

«Ti pa, ti! Dan za dnem si mlajši!»

Groga je tudi sam čutil, da je res tako. Tisto hrepenenje, tista čudna želja po potomu je bila od dne do dne jačja...

Sam ni vedel, kako se je potem zgodilo, ali kar naenkrat se je jel ogibati samote s Špelo. Videl je njeno hiranje, rekel pa ni nič. Niti tolažil je ni in ne ponujal pomoči.

«Če bi —» je včasih pomislil, pa ga je takoj zabele. Ne, smrti ji ne želi. Naj živi, dokler je božja volja. — Ali vendar bi — Tudi on bi živel rad.

In čim bolj je Špela hiral, tem bolj razbeljene so bile Grogove misli... Nikoli ji ni prizadejal nič žalega. Ako pa želi živeti, ko nje ne bo več —

Nak, misli nikakor ni mogel spraviti v pravi tir. Kakor je premišljeval, je vedno nekaj kljuvalo v srcu: «Ali ti ni bila dobra, zvesta in poštena žena? Ali ti ni dala vsega, kar je bila in kar je imela?»

Res, to je moral Groga priznati. Špela je žena, kakršnih je malo pod solncem. Če mu je ob nedeljah zagrenila tisti kozarec vina, ki si ga je bil privoščil, ali je to kaj tako hu-

dega?! Saj so gruntarske, ki regljajo nad možni po ves teden samo zaradi tiste ljube kratke nedelje!... Če se je pregoreče bala za izveličanje njegove duše, moj Bog, saj tudi to ni tako odveč! Včasih sta si zaradi tega res prišla malo navzkriž, ali kje pa je tako, da bi bilo vedno vse gladko med zakonskimi?!

Hudo je zato imelo Grogo, ko ni mogel najti pravega opravičila svojim mislim in željam. No, nazadnje mu je le uspelo. Vse je priznal. Res je Špela dobra in poštena žena, ali za koga je pa delala vse svoje žive dni? Ali mar za tisto Kvedruljo, ki ji je nekoliko v rodu, pa že leto za letom komaj čaka, kdaj se bo smela najesti Metlakinih žuljev?... Saj je vendar tudi Špela vse življenje čakala, da dobi dete. In če njej ni bila dana ta sreča, je Grogova dolžnost, da vsaj po njeni smrti skuša uresničiti njeno željo...

Ko se je Groga oklenil te tolažilne misli, se je zagledal v Franco, ki je služila pri Lebanu.

«Ta ne premore nič,» je premišljal. «Vse svoje žive dni je ljudem v napotje, zdrava je pa in mlada. Ta bi lahko bila mati otroku, ki ga je Špela zaman pričakovala.

Tako je sklenil Groga še tisto jesen pred ženino smrtjo. Ko je potem precej po novem letu Špela za vedno zatisnila oči, se je Groga brez posebnega premišljevanja odločil.

In še tisti predpust je začela Franca gospodinjiti v Metlakovi bajti. (Dalje prih.)

* **Rimske izkopine v Prijepolju.** Pri odkopavanju rimskega mesta pri Prijepolju v Bosni so delavci na njivi kmeta Milovana Bendića našli ruševine starega rimskega svetišča, ki je bilo zgrajeno v prvem stoletju po Kristovem rojstvu za časa vladarja Klavdija.

* **Pismo iz Francije.** Iz Ste Margueritte nam pišejo: Dela in kruha imamo tu dovolj. Kar po končanem delu spijemo kupico, se večkrat pogovarjamo o Trboveljski premogokopni družbi, kjer smo mnogo let delali, nazadnje pa nas je družba postavila na cesto. No, pa nič hudega, saj smo tu našli delo. Blizajo se velikonočni prazniki in se tudi mi spominjamo sorodnikov, prijateljev in prijateljic ter čitateljev in čitateljic «Domovine», katerim vsem skupaj želimo vesele praznike, da bi jih zdravi in veseli obhajali še mnogo let: Anton Povše (Javorje), Ignac Vodušek (Primskovo), Anton Uštar (Moravče), Anton Zupančič (Martinja vas pri Veliki Loki).

* **Tri smrtno žrtve zaradi eksplozije bombe.** Iz Južne Srbije nam pišejo: Dne 5. t. m. se je več orožnikov bregalniškega orožniškega bataljona nahajalo na službenem sestanku v Ilavici pri Strumici v Južni Srbiji, pri kateri priliki je enemu orožnikov še na nepojasnen način na pasu se nahajajoča bomba eksplodirala in je bil en orožnik na mestu ubit, dva sta pa na posledici težkih poškodb takoj umrli. Štirje so ostali težko, pet pa lahko ranjenih, ki se sedaj zdravijo v štipski bolnici. Nesreča je pretresla vse, tam službujoče orožnike.

* **Težka nesreča.** Posesnikov sin Andrej Suhadolec iz Dobrave je naložil v tobačni tovarni v Ljubljani na enovprežni voz lesne odpadke. Ko je voz zapeljal na Tržaško cesto, je po nesreči zavozil v neki kostanj. Težko naloženi voz se je prevrnil in padel na Suhadolec. Suhadolec je obležal s težkimi telesnimi poškodbami in so ga morali prepeljati z rešilnim vozom v splošno bolnico.

* **Požar v Mengšu.** Pred kratkim ponoči je v Mengšu pogorel dvojni kozolec posestnika Kandušarja. Požar je nedvomno zanel zlobna roka, ker je bil kozolec precej oddaljen od steze.

* **Požari po streli.** V noči od petka na soboto je udarila strela v hišo posestnika Loščarja na Žirovskem vrhu, ki je pogorela do tal. Enaka nesreča je zadela posestnika Anžona. Strela je uždala njegov kozolec v Račevi. Ogenj se je kmalu razširil tudi na njegovo hišo in hlev. Vsa ta poslopja je požar popolnoma uničil. V Žireh je strela udarila v hišo posestnika Maksa Nagliča ter napravila na strehi znatno škodo.

* **Stekla mačka ogrizla deklico.** Iz Podturjaka pri Ljubljani poročajo, da se je na mački posestnika Krempļa pojavila steklina. Mačka je grizla les in kamenje ter nevarno ogrizla tudi petletno domačo hčerko Karlino. Mačko so pobili, deklico pa odpremili v Pasteurjev zavod v Celje. Mačko je preiskal živinozdravnik ter ugotovil steklino.

* **Kupčija z dekleti tudi v Trbovljah.** Občinska policija v Trbovljah je prejela prijavo, da so razvijali agenti z dekleti veliko delavnost tudi v Trbovljah. Policija je takoj stopila v zvezo z orožniškimi postajami v Trbovljah in v Hrastniku, da se onemogoči nadaljnje zavažanje deklet in da se zlikovci izsledijo.

* **Obesil se je.** Te dni so našli pri tako zvanem žegnanem studencu pod samostanom lazaristov na hribu sv. Jožefa pri Celju obešenega delavca Karla Skočirja iz Westenove tovarne v Gaberju. Baje je že večkrat izjavil, da se hoče usmrtiti.

* **Misterijozna smrt savskega čolnarja.** Meseca decembra lanskega leta je postal mladi savski čolnar Josip Prožek iz Dola pri Lazah žrtev Save. Te dni pa so v Zagorju ob Savi potegnili iz vode že razpadajoče truplo ponesrečenega čolnarja. Izvršil se je pregled trupla in zdravnik je ugotovil na utopljenca težko rano zadaj nad tilnikom. Pri utopljenca tudi niso našli denarja. Že meseca decembra se je pojavil sum, da je Prožka nekdo

vrigel v Savo. Ta sum je sedaj še okrepljen. Sum leti na ribiškega čuvaja, ki se že nahaja v preiskovalnem zaporu.

* **Poskus samomora postopačice.** V zagrebških policijskih zaporih je poskušala izvršiti samomor znana postopačica Ana Janžekovičeva iz Ptuja, ki je bila iz Zagreba izgnana. Ubila je šipo na oknu ter si z ostrim steklom prerežala žile na levi roki. Policijski zdravnik ji je takoj prevezal rane.

* **Mati previjala pokopanega otroka.** Na zagrebškem pokopališču je grobar Mato Leskovac zapazil žensko, ki je razkopavala in nespretno popravljala neki grob. Hotel ji je zato pomagati pri ureditvi groba. Nenadoma pa je zadel z lopato na trd predmet: bila je krsta pokopanega dva meseca starega otroka. Grobar je dogodek takoj prijavil mestnemu magistratu. Krsto so potem odprli in ugotovili, da je bil mrtvec previt v svež povoj, prejšnja obleka otroka pa je ležala v prsti pod krsto. Nesrečni otrokovi materi se je namreč omračil um in je že večkrat prišla previti svoje mrtvo dete.

* **«Na stazama duševne kulture.»** Vodstvo Vidovičevega pokreta v Sarajevu nas naproša, da priobčimo: Ovih je dana izašla iz štampe knjiga dra. Mirka Kusa-Nikolajeva: Na stazama duševne kulture. U njoj se auktor osvrće na poslijeratne kulturne prilike i glavni je pokrete u svijetu, koji su išli za sanacijom tih prilika. Zatim ulazi u razmatranje jednog novog pokreta u našoj državi, kojega se inače naziva Vidovičevim pokretom, po imenu njegovog osnivača. Tek sada poslije ove knjige može biti jasno svakome, koji se zanima pobudama, ciljevima i metodama Vidovičeva pokreta, šta taj pokret hoće i na čemu se on osniva: Iz ove se knjige razabire, da je dr. Mirko Kusa-Nikolajev načinio duboku studiju Vidovičeva pokreta, te je jasno i razgovjetno iznio u sedam poglavlja suštinu samog pokreta. Ta poglavlja jesu: Između dve kulture, Na skretnici, Borba za obnovu, Čovek i delo, Škola i život, Za i protiv, U susret novoj kulturi. Dr. Kusa-Nikolajev na kraju svoje knjige veli: «Vidovičeva je akcija kod nas put, koji vodi novom preporodjenom životu.» U knjizi je govora i o Vidovičevim protivnicima, o prigovorima, koje se postavlja ovom pokretu, uopće je knjiga obuhvatila čitavi sklop pitanja u vezi sa pokretom. (Naručuje se kod biblioteke «Uzgajatelj», Sarajevo, Aleksandrova ul. 113. Cijena je knjizi 20 Din.)

Dopisi.

JESENICE. Bratu Cirilu Lavsegarju! Brat v pravem pomenu besede si bil vsakomur, ki Te je poznal, a nam, ki smo delali s Teboj, si bil še več, bil si naš učitelj in naš vodja. Neustrašen, dosleden in odločen si bil. Požrtvovalen, nesebičen, drag in ljub, a vendar strog in odločen. In danes Te ni več med nami, da bi nas bodril ter učil. Odšel si ter nas pustil same. Ali ne — nismo sami, pri nas je Tvoj duh, pri nas je Tvoje delo in Tvoje zadnje besede so med nami. Ob Tvojem preranem grobu stojijo narodno-socialistične organizacije. Zahvaljujejo se Ti za vsa Tvoja dela in za ves Tvoj trud. Tvoj spomin bo pa ostal svetla točka v zgodovini narodno-socialnega pokreta na Jesenicah. Dragi Ciril! Zadnji pozdrav in Slava Ti!

SLOVENJGRAD. Tudi pri nas vlada velika stanovanjska beda. Občinski odbor je ponovno sklepal o tem, da zgradi stanovanjsko hišo. Zelo so gradbenemu načrtu nasprotovali klerikalci in Nemci, a končno se je vendarle z večino glasov sklenilo, da zida občina stanovanjsko hišo. Splošno se je pričakovalo, da bodo sedaj mirovali klerikalci in Nemci in da ne bodo še naprej kazali svojega sovražstva napram brezstanovanjem. Toda ne, klerikalci in Nemci so začeli po Slovenjgradu z agitacijo proti graditvi stanovanjske hiše. Da bi vznemirili občane, so se posluževali pri agitaciji raznih neresnic, tako glede gradbe

same, kot glede povračila dolga. Klerikalci in Nemci so pozvali sredi marca občane, da se zgleda v občinski pisarni, kjer naj podpišejo pritožbo proti graditvi stanovanjske hiše. Z vsemi mogočimi sredstvi so vabili občane na županstvo; med agitacijskimi argumenti ni igral alkohol zadnje vloge. Precej občanov je prišlo podpisati pritožbo na pritisk klerikalcev in Nemcev, ne vedoč, kaj prav za prav podpišejo. Ko je gospod župan hotel pojasniti podpisnikom pritožbe, zakaj prav za prav gre, so klerikalni kolovodje hiteli zatrjevati, da to ni potrebno in da razlag nihče poslušal ne bo, ker je vsa zadeva dovolj pojasnjena. Očividno so se klerikalci bali, da bi se temu ali onemu zaslepljencu odprle oči. Značilno pa je, kakšni občani so podpisovali pritožbo. Med njimi so bili obrtniki in trgovci, ki bi imeli prvi interes, da se gradi, ker bi pri gradnji lahko zaslužili. Ni jim pabilo do zaslužka, baje so že dovolj bogati. Videli smo med nasprotniki nove stavbe čevljarkega mojstra, ki je že sam na svoji koži občutil, kaj se pravi biti vržen na cesto in brez stanovanja in kako je lepo potem, če ima občina hišo in spravi brezstanovanjca pod svojo streho. Neki gostilničar se je celo drznil kričati: «Mi ne bomo zidali hiš za uradnike! (Misli je pri tem revne državne nameščenice.) Privandraci morajo iz občinskega odbora ven!» Ta gospod je prišel v Slovenjgradec tik pred vojno od nekje iz Nemške Avstrije in se še upa govoriti o privandracih. Zavedni slovenjgraški volilci si bodo že zapomnili to zmerjanje nemškega gostilničarja in bodo pridno zahajali v njegovo gostilno! Z velikim trdom je klerikalna in nemška gospoda nabrala 69 podpisov volilcev, ki se izrekajo proti gradbi stanovanjske hiše. Vseh volilcev v Slovenjgradu je 270 in so torej nesocialni elementi ostali v ogromni manjšini. Če bi bilo po pravici, bi moralo veliko županstvo vreči klerikalno-nemško pritožbo v koš, ker ne zastopa večinskega mnenja občanov. Klerikalci se nekoliko zanašajo na pomoč svojih zastopnikov v vladi. Bomo videli, če se bodo klerikalni veljaki upali nastopiti proti graditvi stanovanjskih hiš.

Cene tujem denarju.

Na zagrebški borzi se je dobilo 12. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 800 Din 50 p do 803 Din 50 p;

100 nemških mark za 1350 do 1353 Din;

100 italijanskih lir za 274 Din 44 p do 276 Din 44 p;

1 dolar za 56 Din 75 p do 56 Din 95 p;

100 francoskih frankov za 223 Din 75 p;

100 češkoslovaških kron za 168 Din 30 p do 169 Din 10 p;

100 švicarskih frankov za 1094 do 1097 Din.

Izvrševalni odbor Narodno strokovne Zveze naznanja vsem članom, da je umrl dobri in zvesti naš tovariš

Ciril Lavsegar
delavec

član podružnice na Jesenicah.

Vnetega borca za naša prava, dobrega in zvestega tovariša ohranimo vsi v trajnem spominu.

Slava spominu vrlega tovariša!

Pogovor o tem in onem.

Pismo občevanje in razvoj pošte.

Ko smo v prejšnjih poglavjih govorili o raznih surovinah, pridelkih in izdelkih ter o raznih izumih in napravah, si hočemo v naslednjih vrsticah ogledati napravo, ki pospešuje izmenjavo misli in tvornih vrednot med narodi, to je pošto.

Pošto imenujemo s pravico pljuča v velikem prometnem organizmu. Kot osvežujejo pljuča našo kri ter tako vzdržujejo ves organizem, tako oživlja pošta vse moderno družabno življenje, ker pospešuje izmenjavo misli med narodi. Kakor ne more človek živeti brez pljuč, prav tako ne more moderna kulturna država živeti brez pošte. Le vprašaj trgovca v večjem mestu, kaj pomeni zanj, če je poštni promet po vremenskih nezdah za nekaj časa prekinjen!

Pošta se je morala razvijati z drugimi prometnimi sredstvi. Pošto so uvedli v Srednji Evropi v začetku 16. stoletja. Njen pomen je vedno bolj rasel. Temeljito pa se je morala pošta predrugačiti z uvedbo parnikov in železnic, ki so hitro izpodrinili stare poštne vozove.

Železnice in parniki so prevzeli večino nalog, ki jih je prej imela vozna pošta. Prej tako obudovani hitri poštni vozovi so v kulturnih državah kmalu izginili. Glavne prometne žile so danes železnice; poštni voz pospešuje izmenjavo misli in osební promet le po postranskih prometnih žilah.

Prekomorski parniki vzdržujejo zvezo med posameznimi deli sveta. Zato imamo parnike, ki odhajajo redno ob gotovem času.

Pa tudi notranji ustroj pošte se je moral časa primerno razvijati. Poštni urad iz leta 1820. s svojimi tedanjimi napravami sodi prav tako malo kakor stari poštni voz v naš čas, ko se enega samega dne napišejo milijoni pisem in ko izhaja v kakem evropskem velikem mestu en dan več časopisov kakor pred sto leti na vsem svetu.

Države so bile prej nazirane, da jim mora pošta donášati dobiček, to se pravi, da ljudje zato pišejo pisma, da država kaj zasluži. Temu načelu so odgovarjale tudi visoke pristojbine. Tako je imela na primer Anglija poštno tarifo 4 penijev za razdaljo 15 angleških milj. Za več milje bilo treba več plačati, za petdeset angleških milj na primer 14 penijev. Ta cena je veljala za en list; če je imelo pismo več listov, na primer tri pole, je bilo treba plačati trikrat več. Tako se je prigodilo, da je moral Anglež v začetku 19. stoletja plačati za zavoj pisem in časopisov iz Grčije 77 funtov šterlingov, v našem denarju približno 20.000 Din. Da so se prepričali, kakšno je pismo, so poštne uradniki preiskavali pisma na vse mogoče načine. Take razmere so bile pri vseh evropskih poštah. Zato je umljivo, da so postali ljudje s takimi poštnimi napravami vedno bolj nezadovoljni. Nezadovoljnost je bila največja na Angleškem, kjer so pisali največ pisem.

Tu se je pojavil mož, ki je leta 1837. nastopil z zahtevo po reformi pošte. Bil je to Anglež Rowland Hill, ki je zahteval, naj se plača za vsako pismo en peni, pa naj bo naslovljeno kamorkoli. Angleško občinstvo, zlasti trgovci, so toplo pozdravili to zahtevo. Temu enodušnemu glasu se tudi vlada ni mogla več ustavljati, zato je sklenila, da uvede to novost.

Prva leta je imela država pač izgubo, a že po desetih letih je imela dobiček; kajti učinek nizkih pristojbin je, da se mnogo več piše in da se z veliko množino majhnih dohodkov krije izguba. Z zmago pristojbine enega penija je bil za poštne reforme led prebit.

Prišla je olajšava za olajšavo, izboljšanje na izboljšanje. Leta 1840. so uvedli na Angleškem znamke in po cestah nabiralnike.

Rowlanda Hilla so poklicali v ministrstvo, kjer je prevzel vodstvo angleške pošte, ki jo je

povzdignil na ono stopnjo, po kateri se odlikuje še danes pred drugimi podobnimi ustanovami.

Angleškemu zgledu so sledile tudi druge države. V Zedinjenih državah Severne Amerike so uveljavili načelo: Pošta je za občinstvo, ki ima pravico, zahtevati od države dobro in ceneno pošto. V Ameriki so poštne pristojbine jako nizke, tako da ima država vsako leto več milijonov izgube.

Tu ne moremo govoriti o vseh nadaljnjih poštinih reformah, omeniti hočemo le najvažnejše.

Uvedba dopisnic v šestdesetih letih prejšnjega stoletja dobro služi občinstvu, je korak dalje v pocenitvi pristojbin. Sem spada tudi uvedba «poštne povzete» in «poštne nakaznice». Za trgovca najvažnejša novost pa je poštna hranilnica.

Da lahko gredo pisma hitro iz dežele v deželo, so morale države sklepati med seboj pogodbe. Danes je ves svet združen v društvu, ki ureja poštni promet vseh držav. Svetovno poštno združenje združuje danes vse kulturne narode z lastnim poštarstvom, obsega torej skoro ves svet.

Pregledali smo razvoj poštarstva v glavnih potezih. Da si ta razvoj še bolj nazorno pred očimo, primerjajmo tri leta iz zgodovine pošte: 900., 1800. in 1900. Leta 900. je prenašal popotnik ali potujoči trgovec pisma iz mesta v mesto; leta 1800. obstoje že pošte, a pismo od nas v Ameriko stane še nad deset goldinarjev tedanje veljave ter potrebuje 60 do 70, da celo 100 dni, da dospe na svoj naslov; leta 1900. pa stane pismo v Ameriko 25 vinarjev prejšnje veljave ter potrebuje, da pride na svoj naslov, le štirinajst dni.

Te tri vrste pisemskega prometa so dovolj zgovorne slike stanja omike teh treh razdobij.

Adventistovska vera v naši državi.

V naši državi se zelo širijo sekte adventistov. Doslej je znanih okoli 20 skupin.

Najmočnejše so naslednje tri skupine: 1.) vegeterijanci, ki ne uživajo mesa; 2.) reformati, ki se pokoravajo oblastvom ter so tudi pripravljeni vzeti puško in stopiti v vojsko, in 3.) opozicionali, ki nikakor ne primejo puške, ker jo smatrajo za grešno stvar ter tudi odrekajo prisego.

Te tri glavne skupine adventistov so razdeljene tudi po ozemlju. Dočim prvi delujejo v Banatu in Sremu, drugi v Vojvodini, so tretji najmočnejši v Beogradu in v Srbiji. Vodja banatskih in sremskih adventistov je Živa Janjić v

selu Nikančih blizu Rume. Beograjske adventiste pa vodi Albin Močnik, rodom iz Slovenije.

Vse tri struje adventistov so enotne v tem, da praznujejo soboto in pričakujejo skorajšnji sodni dan. V nekaterih vaseh so pomešani pripadniki vseh treh sekt, ki se med seboj mrzijo in čestito spopadejo. Vse sekte adventistov imajo svoje knjige in razne misijonarje, ki hodijo od hiše do hiše, razpečavajo svoje verske spise in vsakomur, ki jih je voljan poslušati, razlagajo svojo vero, ki je seveda tudi edino zveličavna.

Vsi adventisti imajo zapoved ponovnega krsta. Kdor hoče pristopiti k njim, mora precej časa zahajati k njihovim verskim zborovanjem, na kar ga vodi k bližnji reki in ga predstojnik sekto ponovno krsti. Krščenec mora stopiti v vodo in prekrizati roke, medtem ko krstitelj izgovarja besede: «Ljubljeni brat! Danes te krstim v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha» ter mu pri tem potisne glavo malo v vodo.

Največje zanimanje vzbujajo adventisti med ljudstvom s svojim prepevanjem. Zbirajo se na gotovih mestih in zavijajo svoje čudne «viže». Ker je pristop k večernim opravilom in pridigam adventistov svoboden, se dogaja, da novi nauki marsikaterega radovedneža spreobrnejo v novega pripadnika sekto. Najpodjetnejša je sekta pod vodstvom Albina Močnika, ki je razvil veliko apostolsko delovanje in v Srbiji pridobil v raznih krajih že precej novih pristašev. Že v samem Beogradu jih je več sto.

★

✕ **Vest, da ruski car še živi.** Kakor je znano, so ruski boljševiki dali umoriti ruskega cara Nikolaja II. z vso njegovo rodbino. Sedaj pa se zopet širijo vesti, da car ni bil umorjen, in sicer je izjavil ruski pravoslavni škof Tihon, ki živi v Berlinu, da je car in večina njegove rodbine še pri življenju. Po Tihonovem zatrjevanju je vsa carska rodbina na varnem skrita, da je boljševiki ne bi izsledili.

✕ **Vraževerni Romuni.** Dve kmetski dekleti v okraju Satu-Mare sta odkopali na pokopališču truplo nekega novorojenčka in mu odrezali prste. Čez dva dni je prišla mati dotičnega deteta na pokopališče, kjer je našla oskrunjen grob. Obvestila je o tem orožništvo, ki je obe zločinki kmalu izsledilo in aretiralo. Po kratkem zaslišanju sta pokazali odrezane prste in izpovedali, da sta bili pri neki čarovnici, ki jima je svetovala, naj si preskrbita prste prvorojenčka, na kar jima bo pričarala ženine. Imena čarovnice nista hoteli izdati. Med prebivalstvom je zavladalo zaradi tega zločina tako ogorčenje, da so morali orožniki s silo razgnati ljudstvo, ki je hotelo dekleti linčati.

Velikonočna ugodnost!

Našim domačim odjemalcem v čast smo izdelali 1000 parov visokih čevljev iz dobrega črnega boksa, novega tipa z zaokroženo špico in močnimi podplati od štev. 39 do 46 za ceno od

168.- Din

v namenu, da razširimo to vrsto čevljev, ki so za vsak sloj, med občinstvom.

Garantiramo, da so čevlji izdelani iz najboljšega usnja, izdelek dobro poznanega, solidnega podjetja.

Ta ugodnost velja samo do Velike noči.

Detajlna prodaja CARL POLLAK, d. d.
LJUBLJANA, Dunajska cesta štev. 23.

Tajinstveni morilec deklet. (Nadaljevanje.)

«Pozvala sem vas pol ure prej semkaj, ker moramo vsekakor preje urediti zadevo glede toalete. Ker imam vedno na izbiri večje število oblačil ter je vaša postava docela normalna, se bo pač brez težave dobilo več za vas primernih oblačil.»

Svetohlinska ženska je po teh besedah odprla vrata sosedne sobe ter namignila Maudi, da naj stopi za njo. Soba, v katero je sedaj stopila deklica, je bila neke vrste prostor za oblačila. Ob stenah so stale velike omare, in ko je ravnateljica eno teh omar odprla, je zagledala Maud v njej večje število svilenih oblačil, raznobarnih klobukov, raznovrstno trikotažo, vse popolnoma novo.

Gospa ravnateljica pomigne deklici, da naj si ogleda lahko prasketajoče svilene obleke.

«Tukaj, gospodična Hopkins, si izberite potrebno garderobo. Za enkrat vam bo pač zadostovalo štiri do pet oblek, kasneje se bo pa že videlo, kaj vam je potrebno.»

Maud boječe vzame nekaj krasno barvanih oblačil iz omare. Tedaj pa oblije njena ljubka lica škrlatna rdečica.

«To naj oblečem?» zajecja plašno, ko s strahom opazuje zelo kratko in na prsih za svojo sramežljivost dokaj pregloboko izrezano oblačilce.

Na obrazu gospe ravnateljice se pojavi tako nedolžni izraz, kot da ji je popolnoma nerazumljivo, da se sploh more deklica spodtikati nad tako krasnim oblačilom.

«Toda, draga gospodična, to je pač nekaj popolnoma vsakdanjega pri pevkah. Pomislite le na rufslavnejše pevke, ki nastopajo v največjih, kraljevskih gledališčih in ki imajo še vse drugačne kostime. Ti tukaj vendar niso nič posebnega.»

Maud na tihem vzdihne. Kako rada bi se sedaj odpovedala novi službi, toda sedaj je to pač nemogoče.

Precejšen del plače je že izdala za Willyja, podpisala je pogodbo za tri mesece in — — —

«Radi bratca!» šepčejo drgetajoče ustnice.

Gospa ravnateljica se na videz na vso moč trudi, da pomaga svoji žrtvi iz te mučne zadrege. Iz omare privleče celo kopo oblačil, iz katerih si Maud slednjič izbere štiri še najbolj dostojne obleke, ki pa kljub temu še vedno žalijo njeno dekliško sramežljivost. Gospa Miller pokliče sedaj še sobarico, da pomaga deklici pri oblačenju, v katerem poslu je videti služabnica prav izurjena. Obleke so Maudi pristojale kot bi bile vlite. Četudi je Maud menila, da se od sramu pogrezne v tla, ko se je pogledala v ogledalu, je bila njena zunanost kljub temu naravnost očarujoča.

Gospa ravnateljica pogleda sedaj na uro.

«Skratni čas je že, da odidemo v dvorano. Gospodična Hopkins, oblecite se hitro v roza obleko. Sobarica vas potem privede v dvorano.»

Ravnateljica po teh besedah odsumi iz sobe, Maud se pa s pomočjo sobarice hitro preobleče v roza obleko.

«Tako, sedaj ste gotovi s toaleto,» reče sobarica. «Gospodična, kako krasni ste v tej obleki!»

Maud molči. Kaj naj pa tudi odgovori? Le misli na bolnega brata ji da potrebno moč, da ne pobegne, le radi njega je pripravljena doprinesiti to težko žrtev. Kot da sanja gre za sobarico z v tla uprtimi očmi. Kvišku si upa pogledati šele, ko zasliši živahno smejanje deklic in glasove klavirja. Njenim očem se je nudila sedaj res krasna slika. Lepa, ne prevelika dvorana, napolnjena s stoli in majhnimi mizami, na koncu dvorane pa se dviga lepo okrašen oder. Na odru zapazi Maud pet do šest krasnih deklic, vse v enakih oblačilih, kot ga ima ona, le v barvah se nekoliko razlikujejo. Deklice se veselo nasmehnejo in šepčejo med sabo, ko zagledajo novo tovarišico.

Gospa ravnateljica stoji poleg igralca na klavirju, ki je videti še dokaj mlad človek bledega obraza in nekam sanjavih oči. Ravnateljica prijazno pomigne Maudi, da naj gre na oder. Mehanično izvrši mlada deklica njeno naročilo, zdi se ji, kot da ji je njena

lastna volja vpričo te ženske docela odpovedala. Ko stopi Maud na oder, se znova začnejo deklice krohotati. Toda glasen smeh se takoj poleže, ko se približa odru gospa Miller.

«Gospodična Hopkins!» reče ravnateljica, ko jo po vrsti predstavi pevkam imenujoč pri tem tudi njihova imena, katerih si pa Maud seveda ni zapomnila, tem bolj, ker ji je v mislih le oblačilo, ki je po njenih pojmihi dokaj nedostojno za družbo.

V tem oblačilu naj nastopi na odru, pred moškimi? Grozna, strašna misel! Toda ljubezen do brata premaga končno vse predsodke in nepopisljivo nejevoljo, pohlevno kot daritveno jagnje sede na stol. Njena lepota vzbudi seveda splošno pozornost pri njenih tovarišicah. Toda dobrodušne, kot so navadno te hčerke lahkožive muze, navežejo takoj poznanstvo z novo kolegino, ki je očividno v precejšnji zadregi.

Tedaj pa zadoni oster glas gospe ravnateljice.

«Gospodična Thomson, prosim, zapojte pesem: Ne ostanem v tej puščavi! — Gospod kapelnik, prosim, spremljajte pevko!»

Bledi igralec brez ugovora sede h krasnemu instrumentu. Kmalu odmevajo po dvorani glasovi razposajeno divje pesmi, katero odpoje gospodična Thomson z neprijetno kričočim glasom, posluševajoč se pri tem gest, ki so kaj malo prikladne za dostojno družbo.

«Prav dobro!» vzklikne ravnateljica. «Vidim precejšen napredek, le tako naprej!»

Sedaj so prišle tudi druge deklice na vrsto, da odpoje vsaka svoj komad. Maud, katere osuplost vedno bolj narašča, ko sliši pesmi, ki so jih zapele tovarišice, si želi, da bi bila daleč od tod. Dostikrat je že doma pela lepe, sladke narodne pesmi. Ko je sedaj gospa ravnateljica položila na stojalo pred njo sveženj not, ji takoj ostane pogled na Burnejevi krasni pesmici: Moje srce je na planinah.

Ta komad je že dostikrat pela, toda tukaj, na tem kraju, se ji zdi nemogoče. Le s težavo zadržuje mlada deklica solze, ki ji silijo v oči. Ko se ravnateljica vprašujoče obrne k njej, ji izroči note te krasne pesmice.

«Oh,» vzklikne ravnateljica, «pesmica polna čuvstev! No, zelo mi je všeč, že dolgo sem iskala pevko za take čuvstvene pesmi. Sedaj prosim, poskusite, če morete peti pesmico ob spremljanju klavirja.»

Maud mirno stopi sredi odra. Kaj kmalu premaga prvotno zadrego in osuplost ter dobi oblast nad seboj. Pozabljena je okolica, v kateri se nahaja, zdi se ji, kot da se nahaja v prosti naravi med s cvetjem posutimi livadami. S čistim, očarujočim glasom poje otožne kitice, ne da bi tudi enkrat prišla iz takta spremljevalca. Čisto in jasno done glasovi po dvorani iz njenih ljubkih dekliških ustnic. Tih šepetanje tovarišic ja za njenim hrbtom popolnoma utihnilo, vse so napeto poslušale njeno krasno petje.

Sedaj je pesmica pri kraju. Ponižno se umakne Maud nazaj, niti z očmi si ne upa pogledati okrog sebe, boječ se, da sliši kako nelaskavo opazko. Toda gospa ravnateljica si je na tihem čestitala, da je za svoj varijete pridobila tako izborna pevko. Saj mora s svojo lepoto in svojim čistim glasom privabiti poslušalcev, da se bo vse trlo v dvorani. (Dalje prih.)

Zabavni kotliček.

Nima pameti.

Miha: «Kadar te vidim, vedno mislim na pregovor: »Komur da Bog službo, mu da tudi pamet.«

Blaže: «Toda jaz nimam službe.»

Miha: «Vidiš, kako resničen je pregovor!»

Tudi vzrok.

Učitelj: «Janezek, kako je to, da si zopet prepozno prišel v šolo?»

Janezek: «Jaz nikoli ne pridem prepozno v šolo, gospod učitelj, le šola se začne prezgodaj.»

Profesorska zmešnjava.

Profesor (pri razlagi): «Kakor vidite, dragi gospodje, vi ničesar ne vidite. Zakaj ne vidite, to boste takoj videli...»

Izdala ga je.

Urša: «Sinoči sem srečala tvojega moža, ki me pa ni videl.»

Neža: «Saj mi je že povedal...»

Se izravna.

Gost: «V potici so muhe.»

Gostilničarka: «No, saj so tudi rozine vmes.»

Ne more živeti brez dela.

Zdravnik je prišel popoldne na obisk k znancu ter ga dobil spečega. Zdravnik mu je napravil dolgo pridigo, kako nezdravo je spanje po kosilu ter navedel tudi neki latinski rek, ki se v slovenščini glasi: «Varuj se opoldnevnega spanja!»

Osramočeni lenuh se je izgovarjal: «Zadremal sem samo zato, da se izognem lenobi, ker moje načelo je, da moram vedno imeti kakšen posel.»

Ženina bi rada.

Gospod: «Gospodična, vi imate gotovo na vsakem prstu Vaše roke deset oboževalcev.»

Gospodična: «Da, da, toda ljubši bi mi bil samo eden, ki bi vzel vso roko...»

Skromna želja.

Rezervist je z vidno zadovoljnostjo opazoval dragonca, ki je snažil svojega konja. Dragonec je bil ponosen, da ga starejši vojak občuduje, zato ga je samozavestno vprašal: «Kaj ne, ti bi bil tudi rad dragonec!»

Rezervist: «Še raje bi bil konj.»

«Oho, zakaj pa?»

«Da bi me dragonec snažil.»

Za vso družino

si nabavite „DOKO“ čevlje. V enem letu si prihranite lep znesek, ker se ti čevlji nosijo mnogo delj časa, kakor drugi. V zalogi čevlji za gospode, dame in otroke od preprostih do najmodernejših. Trgovina „Doko“, Prešernova ul. 9, dvorišče.

★ LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA ★

Delniška glavica
Din 50,000.000.—

Rezervni zaklad ca.
Din 10,000.000.—

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska c.

PODRUŽNICE:

Brežice	Kranj	Novo mesto	Slovenj-
Celje	Logatec	Prevalje	gradec
Črnomelj	Maribor	Ptuj	Split
Gorica	Metković	Rakek	Trst
	Novi Sad	Sarajevo	

Brzjavni naslov:

Banka Ljubljana

Telefon številka: 26,
413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle